

d

POROČILO T E L E V I Z I J E
O PROGRAMU V SEZONI 1959/60

Pregled programa

V sezoni 1959/60 se je televizijski program ustvarjal o istih načelih in v okviru skorajda enake programske sheme kot v prejšnji sezoni. Dotedanjim štirim programskim dnevom (nedelja, ponedeljek, sreda, sobota) se je med sezono pridružil še peti (četrtak) z manj izoblikovano fizionomijo; ta dan so bili na sporedu v glavnem prenosi gledaliških predstav in drugih prireditev, brez TV dnevnika na začetku. Programska obremenitev je razdeljevala med tri jugoslovanske TV studije po rotacijski shemi, ki daje vsakomur enak delež; Beograd je poleg tega pripravljala osrednje informativne oddaje (TV dnevnik, "Sedem dni", Kulturna panorama, Športni pregled), vsi trije centri pa so se vključevali v program z občasnimi prenosi športnih in drugih prireditev.

Med večjimi akcijami te vrste naj omenimo prenos kongresa SZDL iz Beograda (april 1960) in prenos smuških poletov iz Planice (marec 1960); s planišskimi prenosi se je jugoslovanska televizija prvič vključila v Evrovizijo - program so prenašale TV mreže v Italiji, Franciji, Švici, Avstriji, Belgiji in Zahodni Nemčiji, po naših obvestilih pa se je slikovnega dela prenosa posluževala tudi vzhodnonemška televizija.

Poleg prenosa iz Planice - pri katerem sta z nekaterimi napravami in kabli pomagala tudi TV centra Zagreb in Beograd ter RAI, ki je prevzel točko na Nanosu - je imel TV center Ljubljana v pretekli sezoni še nekaj večjih zunanjih prenosov. Med najimi naj omenimo dva prenosa Pohoda ob žici okupirane Ljubljane (maj 1960), prenos prvomajske parade v Ljubljani v sklopu

kombiniranega prenosa parad v jugoslovanski mreži, prenos priveditve in spreveda Dedka Mraza (december 1959), več športnih prenosov (košarka, odbojka, roket, orodna telovadba, lahka atletika itd.) in v sodelovanju z italijansko televizijo prenos večera italijanskih popevk iz Kopra (25.VIII.1959).

Televizija se je tudi primerno oddolžila 40-letnici KPJ in SKOJ. TV center Ljubljana je imel v tem okviru 15 posebnih oddaj v skupnem trajanju skoraj devet ur. Dokumentarne oddaje ob 40-letnici so bile na sporedu v nedeljo zvečer, ko je pri sprejemnikih največ gledalcev in nekatere med njimi (Boris Kidrič, Tone Tomšič, Pinko Tomažič in druge) sodijo med naše najboljše novinarsko-dokumentarne stvaritve. Če bi te oddaje izdelali v obliki filma (večini ne manjka več dosti), bi lahko uspešno konkurirale z dokumentarnimi kratkometražnimi filmi, ki so jih ob 40-letnici izdelala naša filmska podjetja. Žal nam primitivna filmska tehnika ne dovoljuje, da bi v večji meri izdelovali filme za naš program ali dodelali oddaje, ki vsebujejo mnogo filmskih vložkov, do stopnje izdelanega filma. Razen omenjenih dokumentarnih oddaj bi lahko navedli še več drugih - poljudnoznanstvenih, kmetijskih, reportažnih, kulturnih itd. - ki bi jih ob boljši tehnični opremi veljalo izdelati tudi kot filme. Vendar smo v pretekli sezoni izdelali do stopnje komercialne zvočne kopije štiri kratkometražne filme - "03" (reportaža o gasilski službi), "Zvezni zlet Partizana v Beogradu", "Po poti 29.novembra" (posnet na potovanju skupine slovenskih ljudskih poslancev po Jugoslaviji, izdelan v Ferraniacolor tehniki), "Tam, kjer je doma Colibri" (reportaža o tovarni Tomos). V delu je film o rehabilitaciji invalidov.

V novinarskih (aktualnih in specializiranih) oddajah smo dosegli določen napredek, predvsem z večjo in boljšo uporabo filma. Vendar nam je toga programska shema pogosto onemogoča-

1959

prilagodljivejše spremljanje aktualne problematike v Slove-
ni. Poleg tega je naš novinarski kader zelo pičel in zato preo-
menjen; to je precejšnja ovira za bolj tehtno in solidno delo
za vztrajnejše poglobljanje v specifične prijeme in možnosti,
jih nudi televizijska tehnika.

Poljudnoznanstvene izobraževalne oddaje so dosegle pre-
cejšnjo raven, predvsem zaradi orientacije, da zanje angažiramo
še najbolj vidne strokovnjake in najboljše predavatelje. Pri
znanstvenih delavcih in v ustanovah smo naleteli na največje razu-
jevanje in pomoč. Oddaje o umetnih ledvičah (primarij dr. Rakovec),
elektronskem mikroskopu (doc. dr. Strojnik), o razvoju človeka
(prof. dr. Škerl), o prazgodovinskem človeku v Sloveniji (prof.
Brodar), o obisku v Indiji (Marija Vilfan) in druge so zbudi-
le precejšnje zanimanje občinstva. Pred kratkim pa smo v okviru
poljudnoznanstvene oddaje pripravili direkten prenos iz Zavoda
za transfuzijo krvi.

Dramske oddaje sodijo v najelitnejši del TV programa.
Kljub težavam zaradi majhnega studia (nemalo nam je pri tem po-
manjkal tudi radio, ki nam je za dve dramski oddaji - in še za ne-
katere druge (odstopil sicer močno zasedeni studio 14) se nam je
posrečilo doseči dokajšnjo kvaliteto zlasti v tehnični in izved-
beni plati, medtem ko je bil repertoarski izbor zelo odvisen prav
od tesnih studijskih razmer. V pretekli sezoni smo oddajali na-
slednje dramske uprizoritve (po kronološkem redu): Bor, Zvezde so
večne (prenos iz Drame); Lbeberman, Šola za žene (opera, studij-
ska izvedba s člani SNG Maribor); Cankar-Grabnar, Sosed Luka
(dramatizacija); Cocteau, Monologi; Rossini, Seviljski brivec
(prenos iz Opere); Treves, Don Juanovo pismo; Pezzati-Mattolini,
Obiskovalec (dramatizacija po Stevensonovi noveli); Tavčar, Nicky,
Zlati deček (v izvedbi članov SNG Trst); Kreft, Poročnik in Mar-

tkca (prenos iz Mestnega gledališča); Fischer, Večno breme; Jankovski, Evgenij Onegin (prenos iz Opere); Kaiser, Glasbena trinajca; Bonacci, Kavarna iluzij; Zupančič, Rombino, žalost-klovn (prenos iz Mestnega gledališča). Pripravljamo še Mettijevo kratko opero Amelija gre na ples v izvedbi mariborske ali ljubljanske opere.

Igrani program za mladino je bil zaradi stiske v studiu pravzaprav nekoliko zapostavljen in se je v glavnem omejeval na preprostejšie izvedbe in prenose. Med večjimi deli naj omenimo Pepelko (v izvedbi SNG Trst) in dramatizacijo Dickensovega Oliverja Twista (dva prenosa iz Mladinskega gledališča); Goličeva Snegulčica (prenos iz Drame) in Vandot-Modrov orkester (prenos iz Mestnega gledališča) sta naletela med mladimi gledalci na dober odmev. Prihodnje leto, ko bo na voljo večji radijski studio, bo vsekakor treba omogočiti realizacijo večjih TV iger za otroke.

Če vzamemo dramske oddaje in igrane programe za mladino, smo imeli v sezoni 1959/60 15 igranih uprizoritev v studiu Beograd 19, Zagreb 19). V primerjavo naj navedemo, da je v istem času ljubljanska drama pripravila devet, Mestno gledališče pa 10 uprizoritev.

Najbolj kritična postavka v našem programu so zabavne oddaje. Tu naletavamo na iste težave, s katerimi se že dalj časa bori radijski program, poleg tega pa je še bolj zaostreno prašanje izvajalcev in avtorjev, ker morajo biti naše oddaje predstave v pravem smislu besede. Z dosedanjimi dosežki nikakor ne moremo biti zadovoljni, čeprav smo imeli nekaj oddaj, ki so naletetele na kolikor toliko dober odmev (Smuk, Promenada II, koncerti z vidnejšimi izvajalci iz tujine). Največja težava je v tem, da razen radijskega orkestra in nekaj ansamblov, ki se pojavljajo okrog njega, pa treh ali štirih pevkih in redkih igral-

60

ki imajo težave s časom, pravzaprav nimamo nobenega zaled-
Prav tako je izredno šibko tekstovno zaledje, posebno še, ker
i teksti komajda pridejo v poštev. Na področju zabavnih pri-
ritev pravzaprav orjemo ledino in iščemo lasten izraz ob sila
li beri domače produkcije in dilici tujih zgledov. Pri posku-
da bi za zabavne prireditve zainteresirali tudi druge činite-
te, smo naleteli na mnogo obljub, ki pa so se pred konkretizaci-
skoraj dosledno razblinile. Tako smo morali naši dve "Promena-
", ki sta bili po številu izvajalcev in formatu uprizoritve go-
ro največji zabavni prireditvi v Ljubljani v zadnjih letih,
jub mnogim obljubam (Ljubljanski festival, OLO, Koncertna direk-
nja, GR) v celoti izpeljati z lastnimi silami - ob popolni mobi-
lizaciji vseh sil TV sektorja in lepega dela radijskih sil. Vse-
ktor spričo ostale programske obremenitve tega napora nismo mog-
držati še za naprej. Z novim studijem se bo položaj nekoliko
boljšal, ker bomo lahko doma realizirali tudi večje postavitve,
adar bo vprašanje avtorjev in izvajalcev ostalo še nadalje zelo
utno.

K športnim prenosom, ki so zelo privlačen del programa,
mo še pripomba, da je sodelovanje s športnimi organizacijami ze-
dobro in da doslej niso zahtevale nobene odškodnine za preno-
teknovanj, večinoma pa ne zahtevajo odškodnine niti za prostor,
ga zasedemo s svojimi napravami in ki bi ga sicer lahko porabi-
za gledalce.

Analiza programa in problemi

Ker se zdaj zaključuje druga sezona dela jugoslovanske
levizije in ker hkrati kaže, da bo na jesen program stekel po
premenjeni programske shemi in na nekaj drugačnih osnovah, bo naj-
koristno, če navedemo nekaj primerjalnih podatkov za vse pre-
teklo razdobje.

Od začetka svojega rednega eksperimentalnega programa (I. 1958) pa do 30. IV. 1960 je imel TV studio Ljubljana skupno 21 ur 21 minut programa (494 oddaj); mesečno je bilo povprečno 18 ur 18 minut oddaj in 18 ur 46 minut programa. Vse jugoslovanske TV mreže dala v tem času približno 1200 ur programa. V vseh treh centrih stalno raste mesečno povprečje programa; tako je v studiu Ljubljana bilo v letu 1959 še 17 ur 45' (brez enomesečne prekinitve programa v poletnem času bi povprečje naraslo na nekaj čez 19 ur), v prvih štirih mesecih 1960 pa je bilo povprečno 24 ur 6' programa.

Analiza programa po zvrsteh pokaže, da so v tem času izkoristile največ prostora aktualno-novinarske oddaje (reportaže, dokumentarne oddaje, diskusije, knetijske in poljudnoznanstvene oddaje, oddaje o športu, obzorniki, izredna poročila itd.) s 19,5 % programa. Sledili so filmi z 18,7 %, zabavno glasbene oddaje s 17,8 %, mladinske oddaje z 11,7 %, športni prenosi 11,0 %, operne oddaje 10,1 %, direktni prenosi razen športnih 4,3 % itd. Če pa se je struktura programa v tem skoraj dveletnem razdobju vselej spreminjala, navajamo še preglednico programske strukture leta 1959 in prve štiri mesece 1960:

	1959	I.-IV. 1960
aktualno-novinarske oddaje	19,2 %	19,4 %
zabavno-glasbene oddaje	19,1 %	19,3 %
operne (z opero)	14,1 %	8,8 % (op. 2,9)
mladinske oddaje	11,6 %	11,0 %
Film: umetniški	9,5 %	14,1 %
dokumentarni	3,6 %	1,3 %
TV serije	- -	8,0 %
prod. RTV Lj.	0,8 %	0,7 %
skupaj film:	13,9 %	24,1 %
športni prenosi	15,1 %	12,0 %
kulturne odd. in resna glasba	3,6 %	2,7 %
reklame	0,7 %	1,7 %

preglednice je razvidno, da je delež nekaterih oddaj dokaj konstanten (aktualno-novinarske, zabavno-glasbene, mladinske); pri nekaterih vrsteh se kažejo sezonska nihanja in deloma spremembe števila prenosov iz gledališč (ti so po minutaži daljši) in posledičnega povečanja obsega programa. Porast deleža filma v programu pomeni približevanje programski strukturi večjih TV omrežij, kjer znaša delež filmanih oddaj okoli 50 %. Skok v letu 1960 moramo pripisati predvsem serijskim filmom narejenim posebej za televizijo, ki so se letos prvič pojavili v našem programu. V strukturi filmanih oddaj v našem programu manjkajo predvsem filmi domače produkcije, ki drugod tudi presegajo polovico celotnega programa, in pa na filmu konservirane TV oddaje, ki jih ponavljamo v poletnih mesecih. Obojega je krivo pomanjkanje tehnične opreme.

Problem deleža filmanih oddaj v programu je pri nas zelo aktualen, predvsem zaradi tesnega studijskega prostora. O tem pričajo tudi podatki o izvedbeni strukturi našega programa. Od skupnega programa TV Ljubljana od začetka do 30.IV.1960 je bilo kar 23 % izvedenih izven studia; ne gre samo za direktne prenose, ampak v pravem smislu besede, temveč za oddaje iz raznih dvoran in drugih priložnostnih prostorov. V prostorih TV sektorja je bilo izvedenih 57,7 % programa (206 ur 5') od tega odpade 69 ur 49' na produkcijo filmov). Povprečna mesečna obremenitev malega TV studia (120 m²) je torej znašala - kljub močnemu angažiranju reportažnega avtomobila za vrsto oddaj iz drugih prostorov - še vedno 7 ur 10' programa (pri evropskih televizijah se giblje povprečje obremenitve malega TV studia med 4,5 do 5,5 ure, vendar so studijske površine mnogo večje). Novi večji TV studio, ki se zdaj gradi, bo sicer znatno izboljšal položaj glede razpoložljive studijske površine, ne bo

šil vprašanja prevelike obremenitve, ki otežkoča bolj solid-
in kvalitetno delo.

Nova programska shema, ki bo verjetno začela veljati
ni, prinaša nekaj novih obremenitev, na drugi strani pa o-
ba mnogo bolj elastično programsko in izvedbeno delo, tako
količinsko povečanje programa ne bo v istem razmerju povečalo
v. Shema še ni dokončno izdelana, znani - in dogovorjeni -
so njeni glavni obrisi. V skupni rotaciji vseh treh centrov
nejo trije programski dnevi - nedelja (umetniški film kot
dnja oddaja), ponedeljek (drama) in sobota (zabavno-glasbena
ja), poleg tega rotirata v soboto popoldne še igra oddaja
troke, v nedeljo predpoldne pa kmetijska oddaja. Torej bi
prost dan, Ljubljana bi prosto oblikovala vsak četrtek,
en ko bi sredo in petek kombinirano izpolnila Zagreb in Beo-
Teđenski ritem oddaj, ki nam ga prinaša četrtek, nam bo na
strani omogočil večje in rednejše sodelovanje z radijskim
ranom, na drugi strani pa uvedbo serijskih oddaj in ponovno
itev domače informativne oddaje - TV obzornika. Načelna raz-
tev programskih bremen na tri jugoslovanske TV centre se z
shemo ne bo spremenila in bo ostala pri ključu Beograd 40 %,
reb 30 % in Ljubljana 30 %. Pač pa bomo lahko v večji meri
ostili specifičnim željam gledalcev v LRS, laže obravnavali
o problematiko in bolje izkoriščali obstoječe programske mož-
ti in rezerve. Skrbeti pa bomo morali, da bo program kljub
tak, da bo privlačen tudi za gledalce v ostalih republikah,
in razumevanje naših oddaj dela preglavice.

Delno povečanje programa bo končno prinesla uvedba šol-
ur, ko bodo zanje dozoreli pogoji, verjetno pa se bo poveča-
tudi število izobraževalnih oddaj za odrasle.

Pač pa nam bo v jeseni povzročalo obilo težav kadrovo-
vprašanje. Poleg stalnih težav, ki nas v tem pogledu tarejo,
na jesen zaradi odhoda k vojakom, porodniških dopustov itd.
bili za daljša razdobja še 12 že priučenih sodelavcev. Tre-
je pri nas nezasedenih 58 delovnih mest (skupno s tehniko)
teč kot tretjina sistematiziranih mest. Da bi položaj vsaj del-
izboljšali, smo uvedli tečaje za nekatere najbolj deficitarne
te - za TV snemalce, za mešalce slike, za asistente režije
režiserje, za masko. Tečajji, ki jih vodijo naši najbolj izku-
ni kadri, dobro napredujejo in upamo, da nam bodo dali nekaj
nih sodelavcev. Da je položaj resen, kaže že primerjava s TV
stroma Zagreb (132 zasedenih delovnih mest) in Beograd (235
zasedenih mest); pri nas je bilo v maju zasedenih 96 mest.

Najbolj resen pa je že zdaj - in bo v jeseni še bolj -
ložaj glede novinarskega kadra. Starejši novinarji se zelo ne-
odločajo za delo na televiziji, z mladimi kadri pa so teža-
ker se morajo vzporedno učiti osnovnega novinarskega pokli-
in še specifičnih zahtev dela na televiziji. Težave povzroca
ni nerešeno stanovanjsko vprašanje, zaradi katerega nam uhaja-
nekateri dobri sodelavci.

Ker bo na jesen dograjen novi studio, ker se bodo z
bovo novih aparatov znatno povečale naše možnosti za zunanje
nose iz raznih krajev v Sloveniji, ker se hkrati razmeroma u-
dno rešuje vprašanje najnujnejših potreb filmskega laboratorij-
te, postajajo kadri čedalje bolj osrednji problem naše televizi-
te. Od uspešnega reševanja tega vprašanja bo v mnogočem odvisno,
kakšen bo naš program v prihodnji sezoni in kakšen bo v perspek-
kvi položaj slovenske televizije v jugoslovanskem merilu.

Ljubljana, 8.VI.1960.

TV sektor RTV Ljubljana